TASAVALLAN
PRESIDENTIN
KANSLIA

Lausunto TPK/160/2023

23.11.2023

Perustuslakivaliokunnalle

Asiantuntijakuuleminen ja -lausunto 24.11.2023

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE (HE 28/2023 VP) LAIKSI TASAVALLAN PRESIDENTIN PALKKIOSTA ANNETUN LAIN 1§:N MUUTTAMISESTA

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt tasavallan presidentin kanslian asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikkoasiasta.

Tasavallan presidentin kanslia (jälj. *kanslia*) on ollut mukana valmistelemassa mainittua hallituksen esitystä. Kanslialla ei ole huomautettavaa hallituksen esityksen sisällöstä.

Tasavallan presidentin palkkiosta säädetään lailla. Kanslia korostaa sitä perustuslakivaliokunnan toteamaa (PeVM 5/2011 vp, s. 2/I ja PeVM 3/2006 vp, s. 1/II), että aiemmassa hallitusmuodossa ilmaistun periaatteen mukaisesti on tärkeää, että presidentin palkkion tarkistuksista säädetään hyvissä ajoin ennen kulloinkin valituksi tulevan presidentin toimikauden alkamista.

Palkkion tarkistamisesta

Tasavallan presidentin palkkio tarkistaminen on vakiintuneesti tehty kustannustason kehitystä vastaavaksi siten, että palkkiossa huomioidaan ansiotaso- ja kuluttajahintaindeksin tason kohoaminen. Korotuksen suuruutta arvioitaessa on lisäksi otettu huomioon, että nousua ennakoidaan tapahtuvan myös tulevan tasavallan presidentin toimikauden aikana.

Tasavallan presidentin palkkiosta annettua lakia on ensimmäisen, 25.7.1919 annetun lain jälkeen uusittu neljätoista kertaa, jolloin samalla on tarkistettu palkkion suuruus edellä sanotuin perustein.

Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, viimeksi palkkion määrää tasavallan presidentin toimikauden vaihtuessa on tarkistettu syksyllä 2011 (laki 1152/2011; HE 35/2011 vp), jolloin palkkion määräksi 1.3.2012 lukien vahvistettiin 160 000 euroa. Samassa yhteydessä luovuttiin erillisestä edustusmäärärahasta.

Tätä ennen palkkion määrää oli toimikauden vaihtuessa tarkistettu keväällä 2006 (laki 359/2006; HE 11/2006 vp), jolloin palkkion määräksi 1.3.2006 lukien vahvistettiin 126 000 euroa.

Voimassaolevan, 1.3.2012 voimaan tulleen lain 1 §:ää tarkistettiin 1.4.2013 lukien (laki 215/2013; HE 1/2013 vp) tasavallan presidentti Sauli Niinistön esitettyä, että osana julkisen talouden säästöratkaisuja ryhdytään toimiin tasavallan presidentin palkkiosta annetun lain muuttamiseksi niin, että palkkio palautetaan 1.3.2006 vahvistettuun tasoon eli 126 000 euroon.

Palkkion määrästä seuraavassa vaalissa valitun presidentin ryhtyessä toimeensa

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan valtiosektorin ansiotasoindeksi nousee kokonaisuudessaan 27,2 prosenttia vuodesta 2012 vuoteen 2024.

Ansiotasoindeksin mukainen korotus olisi ollut mahdollista laskea 1.3.2012 lukien vahvistetusta palkkion tasosta, 160 000 eurosta, jolloin korotettu palkkio olisi ollut hieman alle 204 000 euroa.

Nykyisestä 126 000 euron palkkion tasosta ansiotasoindeksin korotuksella laskettuna palkkio olisi hieman yli 160 000 euroa. Kanslia on pitänyt tarkoituksenmukaisena hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesti, että palkkiota nostettaisiin tämän mukaisesti 160 000 euroon vuodessa.

Todettakoon vielä ehdotuksen taloudellisena vaikutuksena, että 1.4.2013 voimaan tulleen lain (215/2013) siirtymäsäännöksen johdosta nyt ehdotettu palkkion tarkistaminen vaikuttaisi korottavasti 1.4.2013 ja sen jälkeen tasavallan presidenttinä toimineen eläkkeen ja hänen jälkeensä myönnettävän perhe-eläkkeen määrään. Tasavallan presidentin eläkeoikeudesta säädetyn lain (40/1994; muut. 1033/1999) 1 §:n mukaan kuusi vuotta tai kauemmin toimessaan olleen presidentin vuotuisen eläkkeen määrä on 60 % palkkion määrästä.

Tasavallan presidentin palkkiosta annetun lain 2 §:n ja tuloverolain (1535/1992) 87 §:n mukaan presidentin palkkio ja asuntoetu ja muut edut ovat verovapaat.

Kanslia toteaa, ettei tarvetta muuttaa mainittua lakia ilmennyt muutoin kuin lain 1 §:n osalta, jossa säädetään palkkion määrästä.

Hallituksen esityksen mukaan laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2024. Kanslia pitää asianmukaisena, että muutos tulee voimaan seuraavassa vaalissa valitun presidentin ryhtyessä toimeensa.

Oikeudellinen neuvonantaja Päivi Pietarinen